

دوشنبه- ۲۸ اسفند ۱۴۰۲- سال هفتم- شماره ۱۸۸۴

فرهنگ دریایی ۱۱

اطلاعات و دانایی اکثر مردم ایران از دریا و اقتصاد دریا بسیار ضعیف است و ضعف سواد دریایی ما باعث شده که توسعه دریایی کشورمان با رخوت و سستی پیش برود.

تاکید بر فرهنگ‌سازی و دعوت از تمامی ارکان دریایی برای همگرایی برای اجرای برنامه‌های فرهنگ‌ساز اهمیت دارد. در قدم اول باید مسئولان و ارکان دریایی را مجاب کرد. این البته سخن دردناکی است؛ اما بسیاری از مسئولان عالی حوزه دریایی کشور از مقوله فرهنگ‌سازی دریایی غافل هستند. نبود برنامه‌های کلان برای فرهنگ‌سازی باعث شده است که فاصله بزرگی بین مردم و دریا ایجاد شود و نتیجه آن، آن چیزی است که این روزها شاهد آن هستیم. چیزهایی مانند کمبود نیروی انسانی، کشوری با ۸۰ میلیون جمعیت نمی‌تواند چند هزار نیروی مورد نیاز خود در حوزه دریا را تامین کند! این یک فاجعه نیست؟

مسئولان دریایی

خصیصه دیگر برای تحقق راهبردهای دریایی، بهره‌گیری از مسئولان دریایی است. مسئولانی با تخصص و تجربه دریایی و صد البته با انگیزه گرایش به دریا.

مسئولی که تخصص‌اش را در خشکی گرفته. گرایش تخصصی او به سمت خشکی است و هیچ مسراوده‌ای با دریا نداشته است، با کدام توان علمی و با کدام انگیزه فردی به سمت دریا به صورت راهبردی حرکت می‌کند؟ در ایسن نقص‌ها باید بازنگری کرد تا بتوان هم به تدوین راهبرد رسید و هم آن را اجرا کرد.

خشک گرایی و افکار عمومی
افکار عمومی که مطالبات عمومی و اجتماعی را در پی دارد، خشک‌گراست. مطالبه‌های دریایی و دریارایی تقریباً در مرز صفر قرار دارد و همین باعث می‌شود که تصمیم‌سازان و تصمیم‌گیران نیز جهت و رویکرد دریایی نداشته باشند و به دنبال تأمین افکار عمومی رو به سوی خشکی نهاده و بودجه‌ها را به سمت به‌سازی خشکی برانند و سمت دریا، همچنان بی‌یار و یاور و بی‌توجه رها می‌شود.

در چند سال اخیر، اگر نبود تأکیدات رهبر انقلاب اسلامی، رویکرد به دریا همچنان ضعیف‌تر از همیشه بود. رهنمودهای ایشان به تازگی نفسی به دریا داده است و امید توسعه دریایی ایران را بارقه کرده است. باید از خود پرسید که واقعا اقتضاح و مایوس‌کننده نیست که یک کشور که از چند جهت به دریا راه دارد، برنامه توسعه دریایی نداشته باشد؟ اشک‌آور نیست که ما بعد از سال‌ها، برای اولین بار باید بندی در باره دریا در برنامه هفتم توسعه داشته باشیم؛ آن هم به خواهش این و تمنای آن؟ همه این‌ها برآمدی است از افکار عمومی. برآمدی است از فرهنگی که به بیراهه برده‌اند. برآمدی است از بی‌توجهی مسئولان و ارکان دریایی به فرهنگ‌سازی.

فرهنگ‌سازی، مختصات راهبرددریا

اولین خصیصه برای تحقق راهبرد دریایی در ایران، فرهنگ‌سازی است تا افکار عمومی را به سمت دریا متمایل کند. ایرانیان باید بدانند که دریا چیست و چه نعماتی دارد تا مهاجرت معکوس از شهرهای خشک به سواحل زیبا صورت گیرد. اگر افکار عمومی به سمت دریا جهت‌گیری کند، همه چیز را با خود به سمت دریا خواهند کشاند.

پدیده‌ای به نام مدرسه در مقابل خود می‌بیند، وحشت می‌کند و گریه سر می‌دهد. حتا یک گیاه را از یک مکان به مکان دیگری منتقل کند، تا خو کردن به فضای جدید، پژمرده می‌شود. همه این‌ها حکایت دارد که «تغییر» کار آسانی نیست.

دانش مدیریت به صراحت بیان می‌کند که به طور طبیعی، مقاومت در برابر تغییر وجود دارد و برای پذیرش تغییر- در هر سطح و هر شرايطی - فرهنگ‌سازی و جامعه‌پذیری متناسب با آن باید صورت پذیرد.

فرهنگ عمومی و ضرورت رویکردبه دریا

به طور کلی، همچنان فرهنگ عمومی ما، فرهنگ خشکی‌گراست. تمرکز فکری و زندگی ما ایرانیان به خشکی، باعث شده است که در تغییر رویکرد از خشکی به دریا، به شدت دچار تنش و چالش شویم. دامنه اطلاعات عمومی مردم ما در باره زندگی در ساحل، کار در دریا و تفریح دریایی بسیار اندک است. به عبارت روشن: سواد دریایی جامعه ما بسیار پایین است.

این وضعیت، نقصان خود را در جوانان و بزرگسالان ما نشان می‌دهد. زمانی که کشور نیازمند نیروی انسانی در حوزه دریاست، خانواده‌ها استقبال نمی‌کنند. گرایش به تخصص‌ها و علوم دانشگاهی به سمت خشکی است و در نتیجه ظرفیت دانشکده‌های دریایی ما خالی می‌شود که شده است. وقتی بحث تعیین رشته در خانواده‌ها گرم می‌شود، رشته‌های دریایی به سردی می‌گرainد و خواهانی ندارد؛ گو این که باید مشتاقان زیادی داشته باشد که از میان انبوه مشتاقان، استعدادهای ناب کشف شوند. اما این گونه نیست.

پویشی برای مبارزه با ماهی قرمز؛

ماهی قرمز سفره عید سین ندارد

ورود ماهی چینی (ماهی گلی) به ایران، ترفند خطرناک استعماری و استحماری و برای بر هم زدن اکوسیستم بومی ایران

به دنبال متنی که با تیتَر «ماهی قرمز سین ندارد» منتشره در روزما، ما، نوشته‌های متعددی منتشر کردیم مبنی بر این که ماهی قرمز نه بومی است، نه جزو فرهنگ ماست و نه سالم است. ماهی قرمز خطرناک است و هم برای محیط زیست و هم برای فرهنگ ما آسیب‌زا است و باید از ایران و فرهنگ ایرانی حذف شود. ورود ماهی چینی (ماهی گلی) به ایران، ترفند خطرناک استعماری و استحماری و برای بر هم زدن اکوسیستم بومی ایران و تخریب شیلات ماست. این است که بر این باوریم که «فرهنگ‌سازی برای حذف ماهی قرمز و آگاه‌سازی برای جایگزینی ماهی‌های زینتی و سالم به جای ماهی قرمز» باید به طور جدی پیگیری شود و مرکز شروع، برنامه‌ریزی و اجرای آن با حمایت ایران‌دوستان، سازمان شیلات ایران است که البته این سازمان خطرات ماهی قرمز را مورد توجه قرار نمی‌دهد. این در حالی است که اغلب کارشناسان این سازمان به خطر زیست‌محیطی این ماهی خارجی، به صراحت اعتراف دارند.

رسانه‌ها چه می‌گویند؟

پایگاه‌های خبری و خبرگزاری‌های متعددی نسبت به خطر ماهی قرمز هشدار داده‌اند. این خبرها و تحلیل‌ها که به پشتوانه نظر کارشناسان محیط زیست و حتا کارشناسان شیلات منتشر شده‌اند هشداردهنده هستند. چند مورد را سِبدون توجه به تاریخ انتشار- مورد بررسی و توجه قرار می‌دهیم:
همشهری آنلاین نوشت: پدر و مادرها اغلب در عید نوروز برای بازی کودکان، ماهی قرمز تهیه می‌کنند؛ ولی هیچ آگاهی از خطرات و بیماری‌هایی که امکان دارد با دست زدن به ماهی به بدن کودک منتقل شود، ندارند.
ترشحاتی که روی پوسست ماهی‌های قرمز وجود دارد، امکان دارد، وارد آب تنگ یا آکواریوم شود که باعث پیدایش حساسیت‌های جلدی، آگزما و خارش پوستی در کودکان می‌شود.

در فاصله ماهی‌ها باکتری به نام سالمونلا وجود دارد که با وارد شدن به بدن باعث به وجود آمدن بیماری تیفوئید و دیگر بیماری‌های دستگاه گوارش در کودکان می‌شود. پیامد دست زدن کودکان به ماهی‌ها اسهال و استفراغ و تب شدید است. از گذاشتن ماهی قرمز در کنار ماهی‌های آکواریوم پرهیز کنید چون این ماهی‌ها از لحاظ شرایط نگهداری و شرایط زیستی با هم فرق دارند.

بعد از ایام نوروز ماهی‌ها را در محیط‌های طبیعی مانند رودخانه‌ها و سدها رها نکنید.

آسیب‌به چرخه محیط زیست

سایت نمناک در نوشتاری تحت عنوان «آسیب به چرخه محیط زیست» آورده است:
برخی از افراد ماهی قرمز خود را در نزدیک ترین رودخانه یا پرکه رها می‌کنند تا آن را آزاد کرده باشند اما نمی‌دانند که با این کار چه ضرری به چرخه محیط زیست وارد می‌کنند؛ زیرا انواع ماهی‌های قرمز تهاجمی هستند و با خوردن تخم و نوزاد ماهی‌های دیگر، باعث کاهش جمعیت ماهی‌های دیگر می‌شوند و به محیط زیست آسیب می‌رسانند.

خطر برای اکوسیستم طبیعی

محمد حسن الهیا-رئیس دفتر ماهیان زینتی سازمان شیلات در ایسکانیوز- معترف است که: این ماهی می‌تواند در صورت عدم رعایت اصول رهاسازی و نگهداری مخاطراتی را برای اکوسیستم طبیعی به همراه داشته باشد. برخی افراد این ماهی‌ها را در آب‌های آزاد مثل آب پندان‌ها، دریاچه پشت سدها

و رودخانه رها می‌کنند که ممکن است این کار بیماری‌هایی را بین ماهی قرمز و ماهیان بومی آن منطقه ایجاد کند و تلفات به بار آورد.

میزبان انگل‌ها

سایت گیگل در تحلیلی نوشته است:

ماهی‌های قرمز، معمولاً میزبان انگل‌ها و باکتری‌ها هستند که ظاهر آنها را تغییر نمی‌دهند یا به هیچ وجه به آنها آسیب نمی‌رسانند، اما اگر توسط انسان بلعیده شوند می‌توانند خطرناک باشند.

اگر کودکان به ماهی قرمز بدون هیچ واسطه‌ای دست بزنند، ممکن است بیماری‌هایی که بین انسان و آبی‌زبان مشترک است به آنها انتقال یابد. افراد حساس و دارای سوابق آلرژی نباید بدون واسطه به ماهی قرمز عید دست بزنند. بعضی از ماهی‌ها به باکتری مایکو باکتریوم (سل) آلوده‌اند و تماس آنها با انسان ممکن است موجب بیماری‌های پوستی و اگر ما شود.

ماهی قرمز خطرناک است

روزنامه اقتصادی آسیا، در مطلبی تحت عنوان «چرا ماهی‌های قرمز خطرناک هستند» می‌نویسد:

ماهی قرمز جزو ماهیان بومی کشور نیست. این ماهی نسبت به طیف وسیعی از شوری آب، غلظت پایین اکسیژن و آلودگی آب مقاوم است.

نکته دیگر این است که در فرهنگ سنتی ما ماهی قرمز جایی نداشته است این

با توجه به خصوصیت این ماهی و مقاومت بالای آن‌ها نباید عمر کوتاهی داشته باشند و اگر بعد از دو تا سه روز از بین می‌روند یا شرایط نگهداری آن‌ها مشکل دارد و یا اینکه ماهی بیمار است.

مشرق نوشت: ماهی قرمز گونه‌ای غیربومی در کشور ما محسوب می‌شود که در صورت ورود به محیط‌های آبی طبیعی خطرات بسیاری را به دنبال دارد چراکه با دیگر ماهیان بومی کشور وارد رقابت تغذیه‌ای می‌شود. به همین علت کارشناسان محیط زیست نسبت به رهاسازی ماهی قرمز در رودخانه‌ها، دریاچه‌ها و سایر محیط‌های طبیعی هشدار می‌دهند زیرا چنین اقدامی می‌تواند این گونه را تبدیل به گونه‌ای مهاجم کند. از سوی دیگر این جاندار قادر به ایجاد جمعیت‌های بزرگ و پایداری است که بر گونه‌های ارزشمند بومی کشور غالب می‌شوند.

محمودی- کارشناس شیلات- در پاسخ به سوالی مبنی بر اینکه پرورش این ماهی چه آسیبی به محیط زیست وارد می‌کند گفت: طبیعتاً ورود هر گونه موجود زنده به زیستگاه یا اکوسیستمی جدید می‌تواند محیط آن اکوسیستم را تغییر دهد و این امر صرفاً در مورد آبزیان یا ماهی قرمز نیست و کسی نمی‌تواند آن را انکار کند.

این کارشناس شیلات ادامه داد: از طرف دیگر ماهی قرمز خصوصیتی دارد که اگر در آبی رها شود بدون این که در آن آب ماهی قرمز نری باشد می‌تواند از اسپرم ماهیان نر دیگر استفاده کند و بارور شود و چون ماهی بسیار مقاومی در برابر شوری و سطح دما و آلودگی آب است به همین دلیل امکان افزایش جمعیت آن در آب یا اکوسیستم جدید بسیار بالاست و این امر می‌تواند کل اکوسیستم منطقه را تحت تأثیر قرار دهد.

وی با اشاره به اینکه بهتر است مردم از این سنت در ایام عید دست کشیده و دیگر به خرید ماهی قرمز شب عید روی نیاورند تأکید کرد:

در صورت آزاد سازی این ماهی‌ها در رودخانه‌ها و دریاچه‌های طبیعی می‌توانند اکوسیستم آن منطقه را به هم بزنند.

ماهی قرمز وارداتی است

آفتاب نیوز منتشر کرده است: ارس‌سلان قاسمی-مدیر عامل اتحادیه سراسری تکثیر و پرورش میگو، ماهی و آبزیان-، در رابطه با ماهی قرمز و نحوه نگهداری آن بیان داشت: ماهی قرمز از گروه کثیر ماهیان است و جزو ماهیان بومی کشور نیست.

نکته دیگر این است که در فرهنگ سنتی ما ماهی قرمز جایی نداشته است این ماهی نماد عید چین است که وارد فرهنگ ما شده است؛

قاسمی به خبرگزاری ایلنا گفته است: اشکال دیگری که ماهی قرمز دارد این است که مخرب محیط زیست است؛ چون شرایط مقاومتی بالایی دارد باعث می‌شود که به محیط زیست آسیب وارد کند؛ به همین خاطر نباید این گونه را وارد اکو سیستم‌های طبیعی کشور کرد.

و همین‌طور خبرگزاری‌ها و پایگاه‌های خبری مفصل این مباحث را تکرار کرده و به صحت و اثبات آن تأکید کرده‌اند. این که:

ماهی قرمز بومی ایران نیست

ماهی قرمز جزو هفت سین نبوده و وجود آن نشانه یک فرهنگ مخرب استحماری است و باید حذف شود.

ماهی قرمز به محیط زیست خطر وارد می‌کند

ماهی قرمز عامل برخی بیماری‌هاست